



บทที่ 5

บทสรุป การอภิปรายผล และขอเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพทางการศึกษาของโรงเรียนและวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษา 2524 โดยใช้เกณฑ์ทางค่านิยมอาชีวศึกษาของกรมอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นโรงเรียนสารพัดช่าง 1 แห่ง โรงเรียนเทคนิค 1 แห่ง วิทยาลัยเทคนิค 7 แห่ง วิทยาลัยอาชีวศึกษา 2 แห่ง วิทยาลัยเกษตรกรรม 2 แห่ง รวม 13 แห่ง การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการคัดแปลงและเพิ่มเติมจากแบบสำรวจของกรมอาชีวศึกษาและประสิทธิ์พงษ์เรื่องพันธ ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ที่เป็นหัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างาน อีกทั้งมีการคัดลอกข้อมูลจากเอกสารของสถานศึกษาและกองต่าง ๆ ของกรมอาชีวศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษาใช้สถิติพื้นฐานและเปรียบเทียบกับเกณฑ์ทางค่านิยมอาชีวศึกษาของกรมอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการที่มีอยู่ ส่วนข้อมูลที่ไม่มีเกณฑ์เปรียบเทียบก็วิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน

สรุปผลการวิจัยพบว่า

ด้านโปรแกรมการศึกษา สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เปิดสอนทุกประเภทวิชา ได้แก่ ช่างอุตสาหกรรม คหกรรม พณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม และเกษตรกรรม โรงเรียนและวิทยาลัยเทคนิค 8 แห่ง เปิดสอนเฉพาะช่างอุตสาหกรรม 4 แห่ง เปิดสอนช่างอุตสาหกรรมและพณิชยกรรม 2 แห่ง เปิดสอนช่างอุตสาหกรรม พณิชยกรรม และคหกรรม 2 แห่ง วิทยาลัยอาชีวศึกษา 2 แห่ง เปิดสอนพณิชยกรรมและคหกรรม แต่วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี เปิดสอนศิลปหัตถกรรมด้วย วิทยาลัยเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง เปิดสอนเกษตรกรรม ส่วนโรงเรียนสารพัดช่างเปิดสอนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมและพณิชยกรรม ทั้งหลักสูตร 3.5 เดือน และหลักสูตร 1 ปี ส่วนประเภทวิชาคหกรรมมีการสอนในหลักสูตร 3.5 เดือนอีกด้วย โรงเรียนและวิทยาลัยเทคนิคทั้ง 8 แห่ง เปิดสอนระดับ ปวช. ทั้งภายในและภายนอกเวลาราชการ วิทยาลัยเทคนิค 2 แห่ง เปิดสอนระดับ ปวช. ทั้งภายในและภายนอกเวลาราชการ ส่วนระดับ ปวส. มีสอน 3 แห่ง ภายนอกเวลาราชการ

วิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 2 แห่ง เปิดสอนระดับ ปวช. ทั้งภายในและภายนอกเวลาราชการ ส่วนระดับ ปวส. วิทยาลัยอาชีวศึกษาระยะเชิงเทรา เปิดสอนเฉพาะภายนอกเวลาราชการ แต่วิทยาลัยอาชีวศึกษา ชลบุรี เปิดสอนทั้งภายในและภายนอกเวลาราชการ วิทยาลัยเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง เปิดสอนระดับ ปวช. และ ปวส. เฉพาะภายในเวลาราชการ ส่วนโรงเรียนสารพัดช่าง เปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้น 1 ปี และ 3.5 เดือน โรงเรียนและวิทยาลัยเทคนิค เปิดสอนแห่งละ 5-8 สาขา วิชาชีพ ซึ่งมีประเภทวิชาคหกรรม พณิชยกรรมคหกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาสอนแห่งละ 4-5 สาขา วิชาชีพของประเภทวิชาคหกรรม พณิชยกรรมและศิลปคหกรรม วิทยาลัยเกษตรกรรมสอนเพียงสาขา เกษตรกรรม ส่วนโรงเรียนสารพัดช่าง เปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นจำนวน 17 สาขาวิชาชีพ ระดับและ สาขาวิชาชีพที่จะเปิดสอนในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่วิทยาลัยเทคนิค สัตหีบ จะเปิดสอนระดับ ปวส. วิทยาลัยเทคนิคนครนายก จะเปิดสอนสาขาพณิชยกรรม วิทยาลัยเทคนิค จันทบุรี จะเปิดสอนระดับ ปวท. สาขาเทคนิควิศวกรรมไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี จะเปิดสอน ระดับ ปวช. ผ้าและเครื่องแต่งกาย อาหารและโภชนาการ และระดับ ปวท. สาขาช่างเขียนแบบ ก่อสร้าง สาขาเทคนิควิศวกรรมไฟฟ้า สถานศึกษาต่าง ๆ ยกเว้นโรงเรียนสารพัดช่างได้จัดให้มี ชมรมต่าง ๆ ทั้งหมด 35 ชมรม ในแต่ละสถานศึกษาจะมีชมรมระหว่าง 4-11 ชมรม จำนวน สมาชิกในชมรมมีตั้งแต่ 10 ถึง 700 คน ซึ่งนักศึกษาสมัครเข้าชมรมตามความสมัครใจ

ค่านักศึกษา นักศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ มีการเรียนตามค่านโปรแกรมการศึกษา นักศึกษาภายในเวลาราชการ มีจำนวนแห่งละ ตั้งแต่ 454-1163 คน นักศึกษาภายนอกเวลา ราชการมีจำนวนตั้งแต่ 570 -1,635 คน โดยมีระดับศึกษาตั้งแต่หลักสูตรระยะสั้น ปวช. ปวท. และ ปวส. ส่วนใหญ่จะเป็นระดับ ปวช. ส่วนระดับ ปวส. ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาภายนอกเวลา ราชการ และระดับ ปวท. มีจำนวนไม่มาก จำนวนนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชา แต่ละชั้นมีจำนวน ประมาณตั้งแต่ 15-120 คน แต่ส่วนใหญ่จะประมาณ 30-50 คน ยกเว้นสาขาเกษตรกรรมและ พณิชยกรรม มีจำนวนตั้งแต่ 120-375 คน ในปีการศึกษา 2524 สถานศึกษาต่าง ๆ รับนักศึกษา ได้ตั้งแต่ 217-687 คน ซึ่งสามารถรับนักศึกษาไว้ได้ตั้งแต่ร้อยละ 24.94 จนถึง 65.29 ใน ระดับ ปวช. ส่วนระดับ ปวส. รับไว้ได้ตั้งแต่ร้อยละ 20.49-93.02 และหลักสูตรระยะสั้นรับไว้ ได้ร้อยละ 65.63

ค่านครอาจารย์ ครูในสถานศึกษาต่าง ๆ มีจำนวนระหว่าง 30-85 คน มีครูพิเศษแห่งละ 1-3 คน ครูที่มาช่วยราชการและไปช่วยราชการที่อื่นประมาณแห่งละ 1-2 คน และมีครูลาศึกษาต่อประมาณแห่งละ 1-5 คน วิชาการศึกษาคณะครูระดับปริญญา และต่ำกว่าปริญญาเฉลี่ยประมาณ 4 ต่อ 3 อัตราส่วนครูชายต่อครูหญิงโดยเฉลี่ยประมาณ 2 ต่อ 1 อัตราครูวิชาสามัญกับครูวิชาชีพโดยเฉลี่ยประมาณ 1 ต่อ 3 ซึ่งในสถานศึกษาจะมีอัตราระหว่าง 1 ต่อ 2.36 จนถึง 1 ต่อ 4.22 ส่วนอัตราครูต่อนักเรียนจะอยู่ระหว่าง 1 ต่อ 7.21 จนถึง 1 ต่อ 16.76 โดยเฉลี่ยประมาณ 1 ต่อ 11.81 ชั่วโมงสอนทั้งหมดโดยเฉลี่ยของสถานศึกษาต่าง ๆ มีระหว่าง 18.60-35.54 คาบ ชั่วโมงสอนเฉลี่ยระดับ ปวช. ภายในเวลาราชการมีระหว่าง 14.56-19.89 คาบ ระดับ ปวส. ภายนอกเวลาราชการ 8.37-14.65 คาบ ระดับ ปวส. ภายในเวลาราชการ 4.15 และ 11.70 คาบ ระดับ ปวส. ภายนอกเวลาราชการ 3.88-10.08 คาบ ระดับ ปวท. ภายในเวลาราชการ 3.50 และ 11.00 คาบ ระดับ ปวท. ภายนอกเวลา 3.50 คาบ ครู 58 คน ที่มีชั่วโมงสอนไม่ถึง 15 คาบต่อสัปดาห์จากครูที่ทำการสอนทั้งหมด 714 คน คิดเป็นร้อยละ 8.12 ครูเหล่านี้จะมีหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอนซึ่งมีทั้งหมด 11 งาน แต่ละแห่งจะมีครูที่ทำหน้าที่พิเศษประมาณ 10-23 คน งานที่มีครูทำจำนวน 1 คน มีร้อยละ 51 งานที่มีครูทำจำนวน 2 คน มีร้อยละ 16 และงานที่ไม่มีครูทำหน้าที่พิเศษร้อยละ 17 ครูที่ทำหน้าที่พิเศษมีชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ภายในเวลาราชการเฉลี่ยประมาณ 13-17 คาบต่อสัปดาห์ ภายนอกเวลาราชการเฉลี่ยประมาณ 5-11 คาบต่อสัปดาห์ ส่วนครูที่ไม่มีชั่วโมงสอนมีแห่งละ 1-6 คน ซึ่งจะมีตำแหน่งฝ่ายบริหารและฝ่ายบริการหรือฝ่ายส่งเสริมการศึกษา

ค่านบริเวณสถานศึกษา ปรากฏว่าทุกสถานศึกษามีขนาดพื้นที่ทั้งหมดมากกว่า เขตโรงเรียนราษฎร์ของกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาที่มีพื้นที่มากพอขยายได้อีกมาก คือ วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี วิทยาลัยเทคนิคระยอง วิทยาลัยเกษตรกรรมปราจีนบุรี และที่อื่นก็ขยายได้ แต่มีพื้นที่ว่างน้อย เพราะได้ใช้ประโยชน์สร้างอาคารโรงฝึกงานและใช้ประโยชน์อื่นแล้ว เช่น เป็นพื้นที่โรงรถ สนามหญ้า สนามกีฬา สถานศึกษาที่มีโรงรถมี 6 แห่ง และมีพื้นที่ 50-400 ตารางเมตร สนามหญ้าบางแห่งใช้เป็นสนามกีฬาด้วย สถานศึกษาที่มีสนามหญ้าน้อยกว่า 600 ตารางเมตร มี 3 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา โรงเรียนเทคนิคตราด วิทยาลัยอาชีวศึกษา

ฉะเชิงเทรา สถานศึกษาต่าง ๆ มีพื้นที่สนามกีฬาระหว่าง 400-2400 ตารางเมตร โดยไม่มีเกณฑ์เปรียบเทียบ

กานอาคาร สถานที่เรียน สถานศึกษาต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีจำนวนอาคารที่มีห้องเรียน 2-3 หลัง วิทยาลัยเกษตรกรรมชลบุรีมี 8 หลัง วิทยาลัยเกษตรกรรมปราจีนบุรีมี 4 หลัง ซึ่งมากกว่าที่อื่น สถานศึกษาเหล่านี้มีห้องเรียนภาคทฤษฎีระหว่าง 6-36 ห้อง และมีอัตราพื้นที่ห้องเรียนต่อนักศึกษา 1 คน ระหว่าง 0.48-2.80 ตารางเมตรต่อคนโดยที่มีพื้นที่มากกว่าเกณฑ์ 1.8 ตารางเมตรต่อคน จำนวน 2 แห่ง ซึ่งเป็นวิทยาลัยเกษตรกรรม ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์มีพื้นที่ระหว่าง 54-142 ตารางเมตร ห้องเขียนแบบมีพื้นที่ 20-184 ตารางเมตร โรงฝึกงานช่างอุตสาหกรรมที่มีอัตราพื้นที่ต่อคนเกินเกณฑ์ของกรมอาชีวศึกษามีในวิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ 4 โรงฝึกงาน คือ โรงฝึกงานช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น วิทยาลัยเทคนิคนครนายกมี 1 โรงฝึกงาน คือ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี มี 3 โรงฝึกงาน คือ ช่างก่อสร้าง ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี มี 1 โรงฝึกงาน คือ ช่างกลโรงงาน โรงเรียนเทคนิคตราคมมี 3 โรงฝึกงาน คือ เทคนิคพื้นฐาน ช่างก่อสร้าง ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น อัตราพื้นที่ต่อคนของโรงฝึกงานช่างอุตสาหกรรมมีดังนี้ โรงฝึกงานเทคนิคพื้นฐาน มีอัตรา 0.81-5.22 ตารางเมตรต่อคน โรงฝึกงานช่างก่อสร้างมีอัตรา 3.11-17.94 ตารางเมตรต่อคน โรงฝึกงานช่างยนต์ มีอัตรา 2.40-9.68 ตารางเมตรต่อคน โรงฝึกงานช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีอัตรา 2.08-9.17 ตารางเมตรต่อคน โรงฝึกงานช่างไฟฟ้า มีอัตรา 2.06-10.86 ตารางเมตรต่อคน โรงฝึกงานช่างกลโรงงาน มีอัตรา 3.85-19.20 ตารางเมตรต่อคน โรงฝึกงานช่างเชื่อมและโลหะแผ่น มีอัตรา 3.91-13.33 ตารางเมตรต่อคน พื้นที่ปฏิบัติการประเภทวิชาคหกรรม ไม่มีเกณฑ์เปรียบเทียบ ซึ่งในสถานศึกษามีพื้นที่ระหว่าง 252-552 ตารางเมตร ซึ่งวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีมีน้อยที่สุด วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรีมีมากที่สุด อัตราพื้นที่ปฏิบัติการคหกรรมต่อคนซึ่งมีใน 4 สถานศึกษามีค่าระหว่าง 0.77-1.95 ตารางเมตรต่อคน พื้นที่ปฏิบัติการของประเภทวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งมีใน 6 สถานศึกษา มีค่าระหว่าง 0.55-1.74 ตารางเมตรต่อคน อัตราพื้นที่ปฏิบัติการประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม ซึ่งมีใน 1

สถานศึกษามีค่า 2.77 ตารางเมตรต่อคน อัตรากำลังของสถานที่ฝึกงานของโรงเรียน
 สาร์พักช่วง มีค่าระหว่าง 1.13-13.25 ตารางเมตรต่อคน อาคารและห้องที่นอกเหนือ
 ห้องเรียนและสถานที่ฝึกงานมีขนาดต่อไปนี้ ห้องผู้อำนวยการมีขนาดระหว่าง 8-36
 ตารางเมตร ห้องวิชาการมีขนาดระหว่าง 32-64 ตารางเมตร ห้องธุรการมีขนาด
 ระหว่าง 15-126 ตารางเมตร ห้องทะเบียนและวัดผล มีขนาดระหว่าง 24-64
 ตารางเมตร ห้องสมุดมีเกณฑ์พื้นที่ต่อคน 2 ตารางเมตรโดยคิดจากร้อยละ 7 ของยอด
 นักศึกษา ปรากฏว่าต่ำกว่าเกณฑ์มี 5 แห่ง ห้องสมุดในสถานศึกษาต่าง ๆ มีอัตราพื้นที่
 ต่อคนระหว่าง 1.21-4.00 ตารางเมตร ห้องโสตทัศนศึกษา มีอัตราพื้นที่ต่อระหว่าง
 0.061-0.150 ตารางเมตร ห้องสหกรณ์มีพื้นที่ระหว่าง 9-96 ตารางเมตร ห้อง
 แนนวมมีพื้นที่ระหว่าง 12-28 ตารางเมตร ห้องพยาบาลมีพื้นที่ระหว่าง 6-64 ตาราง
 เมตร ห้องประชุมวิชาการครูมี 5 แห่ง ขนาด 24-60 ตารางเมตร สถานศึกษามี 3
 แห่งที่มีโรงอาหารเฉพาะ แยกจากหอประชุม ส่วนหอประชุมที่ใช้เป็นโรงอาหารด้วย
 ซึ่งมีเกณฑ์ 1.20 ตารางเมตรต่อคน ปรากฏว่ามี 6 แห่ง ที่ต่ำกว่าเกณฑ์และวิทยาลัย
 เทคนิคปราจีนบุรี เมื่อรวมห้องประชุมกับโรงอาหารเข้าด้วยกันจะมีอัตราพื้นที่ต่อคนเกิน
 กว่าเกณฑ์ อาคารพัสดุในสถานศึกษาต่าง ๆ มีพื้นที่ 24-484 ตารางเมตร พื้นที่ห้อง
 ทำงานของครูต่อคนในสถานศึกษามีระหว่าง 6.80-12.54 ตารางเมตร จำนวนห้องน้ำ
 ห้องส้วมครูทั้งของครูชาย ครูหญิง ในสถานศึกษาจะมีอัตราจำนวนคนต่อที่คือ ห้องส้วมครู
 ชาย 4-13 คนต่อที่ ห้องส้วมครูหญิง 4-24 คนต่อที่ ที่บัสสวาระครูชาย 6-22 คนต่อที่
 จำนวนห้องส้วมนักศึกษาชายมีเพียงพอ ห้องส้วมนักศึกษาหญิงใน 6 สถานศึกษามีไม่
 เพียงพอ ส่วนที่บัสสวาระมีเพียงพอใน 4 สถานศึกษา ส่วนบ้านพักครูในสถานศึกษา
 สำหรับครูมี 3-42 หลัง และมีครูพักในบ้านพักครูระหว่างร้อยละ 22.64-98.18 ซึ่งมี
 ครูพักในบ้านพักเกินร้อยละ 50 จำนวน 9 แห่ง

ก้านอุปกรณเครื่องมือฝึกงาน ประจำแผนกวิชาต่าง ๆ มีจำนวนรายการและ
 จำนวนนับของสถานศึกษาต่าง ๆ มีดังนี้ เทคนิคพื้นฐานจำนวน 8 แห่ง มีจำนวนรายการ
 ระหว่างร้อยละ 23-63 จำนวนนับระหว่างร้อยละ 70-256 แผนกวิชาช่างก่อสร้าง
 จำนวน 8 แห่ง มีจำนวนรายการระหว่างร้อยละ 64-98 จำนวนนับระหว่างร้อยละ
 60-98 แผนกวิชาช่างยนต์จำนวน 8 แห่ง มีจำนวนรายการระหว่างร้อยละ 45-85
 จำนวนนับระหว่างร้อยละ 41-126 แผนก วิชาช่างไฟฟ้า จำนวน 8 แห่ง มีจำนวนรายการ

ระหว่างร้อยละ 27-87 จำนวนนับระหว่างร้อยละ 16-59 ช่างเชื่อมและโลหะแผ่นมี 8 แห่ง มีจำนวนรายการระหว่างร้อยละ 40-97 จำนวนนับระหว่างร้อยละ 46-90 ช่างอิเล็กทรอนิกส์จำนวน 5 แห่ง มีจำนวนรายการระหว่างร้อยละ 53-67 จำนวนนับระหว่างร้อยละ 56-73 ส่วนวิชาชีพช่างอุตสาหกรรมที่ไม่มีรายการบัญชีอุปกรณ์เครื่องมือของกรมอาชีวศึกษาได้แก่ ช่างจิกและการทำเครื่องมือของวิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ ใช้อุปกรณ์เครื่องมือร่วมกับช่างกลโรงงาน มีรายการเพิ่มเติมไม่กี่ยื่น แผนกวิชาช่างกลการเกษตรใช้อุปกรณ์ เครื่องมือร่วมกับช่างยนต์มีรายการเพิ่ม 39 รายการ นับเป็น 41 ชิ้น ช่างเขียนแบบเครื่องกลมีอุปกรณ์ เครื่องมือ 13 รายการ นับเป็น 484 จำนวนนับซึ่งทั้ง 3 ช่างนี้เป็นของวิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ ช่างอุตสาหกรรมเปโตรเคมีคอดของวิทยาลัยเทคนิคระยอง มีเครื่องมือ 6 รายการ นับเป็น 123 จำนวนนับ ประเภทวิชาอื่นได้แก่ แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ มีใน 4 สถานศึกษา ซึ่งมีจำนวนอุปกรณ์ เครื่องมือฝึกงานเกินเกณฑ์ 3 แห่ง ต่ำกว่าเกณฑ์ 1 แห่ง มีจำนวนรายการระหว่างร้อยละ 90-124 แผนกวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย มีจำนวนอุปกรณ์เครื่องมือฝึกงานต่ำกว่าเกณฑ์ทั้ง 4 แห่ง ซึ่งมีจำนวนรายการระหว่างร้อยละ 36-68 เท่า มีจำนวนนับระหว่างร้อยละ 11-31 แผนกวิชาอาหารและโภชนาการมีจำนวนนับสูงกว่าเกณฑ์เพียง 1 แห่งจากทั้งหมด 4 แห่ง มีจำนวนรายการระหว่างร้อยละ 64-91 มีจำนวนนับระหว่างร้อยละ 34-125 แผนกวิชาพาณิชยกรรมมีใน 5 สถานศึกษา ไม่มีเกณฑ์เปรียบเทียบ มีเครื่องพิมพ์ดีด เครื่องคำนวณทุกแห่ง มีจำนวนระหว่าง 35-55 เครื่อง มีจำนวนนับรวมระหว่าง 119-155 จำนวนนับ แผนกวิชาศิลปหัตถกรรม มีอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ครบทุกวิชาของกรมอาชีวศึกษา มีจำนวนรายการร้อยละ 26 มีจำนวนนับร้อยละ 21 อุปกรณ์เครื่องมือของวิทยาลัยเกษตรกรรม 2 แห่ง มีจำนวนรายการร้อยละ 54 และ 64 ส่วนจำนวนนับไม่มีเกณฑ์เปรียบเทียบวิทยาลัยทั้ง 2 แห่งมี 333 และ 409 จำนวนนับตามลำดับ โรงเรียนสารพัดช่างมี 17 วิชาชีพ มีจำนวนรายการระหว่างร้อยละ 29-92 โดยเฉลี่ยร้อยละ 57 มี 1134 จำนวนนับ ซึ่งไม่มีเกณฑ์จำนวนนับ

กานเจ้าหน้าที่ พนักงาน สถานศึกษามีเจ้าหน้าที่ธุรการประมาณแห่งละ 1-6 คน แต่ส่วนใหญ่มีจำนวนระหว่าง 1-3 คน มีภารโรง คนงาน ตั้งแต่ 6-36 คน แต่ส่วนใหญ่มีจำนวนระหว่าง 10-16 คน มีคนขับระหว่าง 1-5 คน แต่ส่วนใหญ่จะ

มีจำนวน 1-3 คน มีบ้านพักสำหรับเจ้าหน้าที่ระหว่าง 0-13 หลัง สำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ในสถานศึกษาซึ่งมีจำนวนระหว่าง 9-39 คน ปรากฏว่าวิทยาลัยเกษตรกรรมมีบ้านพักให้เจ้าหน้าที่มากที่สุด มี 2 วิทยาลัยเทคนิคไม่มีบ้านพักให้เจ้าหน้าที่ โดยเฉลี่ยมีเจ้าหน้าที่พักในบ้านพักประมาณร้อยละ 52

ด้านสิ่งบริการ สถานศึกษา 6 แห่ง ที่มีอัตราหนังสือต่อคนสูงกว่าเกณฑ์ 5 เล่มต่อคน และสถานศึกษาส่วนใหญ่มีวารสารวิชาการ นิตยสารทั่วไป หนังสือพิมพ์ ที่มีประจำสูงกว่าเกณฑ์เล็กน้อย ซึ่งเกณฑ์กำหนด วารสารวิชาการที่มีประจำ 6 ฉบับ นิตยสารทั่วไปที่มีประจำ 4 ฉบับ หนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ สถานศึกษายังบริการคู้ทำน้ำเย็น 8 แห่ง ระหว่าง 1-14 คู้ มีแท่งค้ำระหว่าง 0-10 แท่งค้ำ ส่วนใหญ่จะมีอยู่ระหว่าง 2-6 แท่งค้ำ มีก๊อกน้ำระหว่าง 4-20 ที่ แต่ส่วนใหญ่จะมีอยู่ระหว่าง 8-15 ที่ และโดยเฉลี่ยมีคู้ทำน้ำเย็น 4 คู้ แท่งค้ำ 4 แท่งค้ำ และก๊อกน้ำ 13 ที่ สถานศึกษาต่าง ๆ มีเครื่องเล่นกีฬาโดยเฉลี่ยประมาณดังนี้ ฟุตบอล 9.92 ลูก บาสเกตบอล 8.35 ลูก ตะกร้อ 21.46 ลูก วอลเลย์บอล 14.54 ลูก แอสนกบอล 5.23 ลูก ชกป้องกัน 1.85 ชุด

ด้านการเงิน สถานศึกษาต่าง ๆ ใ้ค่าใช้จ่ายประมาณปี 2524 รวม 88,705,485 บาท ซึ่งแต่ละสถานศึกษาใช้จ่ายระหว่าง 2,975,533 จนถึง 10,926,363 บาท ซึ่งเมื่อคิดเป็นค่าใช้จ่ายต่อหัวตามงบประมาณปี 2524 จะอยู่ระหว่าง 3480.16 ถึง 19,637.78 บาท และโดยเฉลี่ยค่าใช้จ่ายต่อหัวเท่ากับ 9,271.06 บาท ค่าใช้จ่ายต่อหัวที่ใช้เงินนอกงบประมาณในแต่ละแห่งจะมีระหว่าง 393.06-2,182.33 บาท และเฉลี่ย 1,248.13 บาท

การสำเร็จการศึกษาและการออกกลางคัน ปรากฏว่าจำนวนผู้ที่จบการสำเร็จตามกำหนดเวลา และผู้ที่ออกกลางคันของสถานศึกษาต่าง ๆ ระบุ ปวช. มีผู้จบตามกำหนดเวลาระหว่างร้อยละ 20-100 เฉลี่ยรวมร้อยละ 66.39 มีผู้จบช้ากว่ากำหนดเวลาระหว่างร้อยละ 0-50 เฉลี่ยรวมร้อยละ 12.88 และมีผู้ออกกลางคันร้อยละ 0-61.67 เฉลี่ยรวมร้อยละ 20.62 ระบุ ปวส. มีผู้จบตามกำหนดเวลาระหว่างร้อยละ 44.67-96.77 เฉลี่ยรวมร้อยละ 71.92 มีผู้จบช้ากว่ากำหนดเวลาระหว่างร้อยละ 0-20 เฉลี่ยรวมร้อยละ 8.13 และมีผู้ออกกลางคันร้อยละ 0-53.33 เฉลี่ยรวมร้อยละ 20.57 ส่วน

หลักสูตรระยะสั้น 3.5 เดือน มีผู้จบตามกำหนดเวลาร้อยละ 16.67-70.37 เฉลี่ย
รวมร้อยละ 51.50 มีผู้สอบตกร้อยละ 0-24.52 เฉลี่ยรวมร้อยละ 10.36 มีผู้ออก
กลางคันร้อยละ 16.79-83.33 เฉลี่ยรวมร้อยละ 38.14 หลักสูตรระยะ 1 ปี มีผู้
สอบตกร้อยละ 0-33.33 เฉลี่ยรวมร้อยละ 10.53 มีผู้ออกกลางคันร้อยละ 16.67-
66.67 เฉลี่ยรวมร้อยละ 32.89

อภิปรายผล

บริเวณสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่เพียงพอ
วิทยาลัยเกษตรกรรมทั้ง 2 แห่ง มีพื้นที่มากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าการเรียนการสอนสาขา
วิชาเกษตรกรรมจะใช้พื้นที่จำนวนมากในงานพืช งานสัตว์ ในตอนเริ่มตั้งวิทยาลัย กรม
อาชีวศึกษาได้เลือกสถานที่ที่มีอยู่ทางไกลพอสมควรจากตัวจังหวัด มีแหล่งน้ำ มีพื้นที่เหมาะ
แก่การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ และมีขนาดกว้างใหญ่ ขณะที่ผู้วิจัยไปสำรวจปรากฏว่า
มีพื้นว่างอีกมาก สามารถปรับปรุงสร้างอาคารต่าง ๆ ได้อีก โรงเรียนและวิทยาลัย
เทคนิคมีพื้นที่เล็กกว่าวิทยาลัยเกษตรกรรม แต่มีพื้นที่ส่วนใหญ่มากกว่าวิทยาลัยอาชีวศึกษา
ทั้งนี้วิทยาลัยเทคนิคจำเป็นต้องมีอาคารเรียน อาคารอำนวยการเหมือนสถานศึกษาอื่น ๆ
แต่ต้องมีโรงฝึกงานประจำสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างน้อยสาขาวิชาละ 1 โรงฝึกงาน
โรงเรียนและวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 5-8 โรงฝึกงาน แต่ละโรงฝึกงาน
ส่วนใหญ่มีขนาด 400-1000 ตารางเมตร วิทยาลัยเทคนิคที่ยังมีพื้นที่ที่สามารถปรับ
พื้นที่สร้างอาคารได้จากมากไปหาน้อยคือ วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี วิทยาลัยเทคนิคระยอง
วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร ส่วนวิทยาลัย
อาชีวศึกษาทั้ง 2 แห่ง มีพื้นที่ที่จะสร้างอาคารเพิ่มเติมได้อีกเพียงเล็กน้อย เพราะได้ใช้
ประโยชน์บริเวณสถานศึกษาเกือบเต็มที่แล้ว โรงเรียนสารพืชม่างชลบุรีมีโครงการย้าย
ไปตั้งที่อื่น จึงควรจัดหาที่ใหม่ซึ่งมีขนาดกว้างใหญ่กว่าเดิมเพื่อสะดวกต่อการขยายตัวของ
โรงเรียนในอนาคตต่อไป สนามกีฬา สนามหญ้า ของสถานศึกษาต่าง ๆ สามารถใช้
ทดแทนกันได้เป็นส่วนใหญ่ แต่มีขนาดไม่กว้างใหญ่เหมือนของวิทยาลัยเกษตรกรรม

อาคารโรงฝึกงานและห้องต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสถานศึกษาได้สร้างเมื่อหลายปีมา
แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ใหม่ เพราะวิทยาลัยเทคนิคมีฐานะเป็นโรงเรียน
ช่างไม้ โรงเรียนการช่างมาก่อน เพียงฐานะเป็นวิทยาลัยเทคนิคมาประมาณไม่ถึง

สิบปี โรงฝึกงานที่สร้างขึ้นมีขนาดไม่เท่ากัน อาคารและโรงฝึกงานที่จะสร้างใหม่ต้องสร้างเป็นอาคารคอนกรีต แต่ควรคำนึงถึงการถ่ายเทของอากาศและความคงทน อาคารปฏิบัติการของประเภทวิชาคหกรรม ส่วนใหญ่ใช้มาเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว จำนวนผู้เข้าใช้ในแต่ละวันมีจำนวนมาก จึงต้องหมุนเวียนเข้าไปใช้ ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมได้ใช้อาคารไม้เก่าส่วนหนึ่งและส่วนหนึ่งอยู่ในคิกอำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี อาคารอำนวยการส่วนใหญ่จะใช้ชั้นบน ๆ เป็นห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เพราะอาคารเรียนในแต่ละสถานศึกษามีจำนวน 2-3 หลัง ทั้งห้องเรียน โรงฝึกงาน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษามีนักศึกษาเข้าใช้เกือบทุกคาบไม่ค่อยมีชั่วโมงว่าง สถานศึกษาต่าง ๆ จึงควรสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติม จะเห็นได้ว่า ห้องเรียนภาคทฤษฎีของวิทยาลัยเกษตรกรรม 2 แห่งเท่านั้นที่มีอัตราพื้นที่ต่อคนสูงกว่าเกณฑ์ โรงฝึกงานช่างอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีอัตราต่อคนต่ำกว่าเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีเพียง 4 แห่งที่มีโรงฝึกงานสูงกว่าเกณฑ์จำนวนประมาณ 11 โรงฝึกงาน จากที่มีแห่งละ 5-8 โรงฝึกงาน ห้องประกอบอื่น ๆ ก็มีสภาพเหมือน ๆ กัน คือ มีจำนวนผู้เข้าใช้ไปใช้มาก ทำให้อัตราพื้นที่ต่อคนแตกต่างกัน ทั้ง ๆ ที่มีขนาดพื้นที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ห้องสมุดที่ควรปรับปรุงอัตราพื้นที่ต่อคนได้แก่ ห้องสมุดของโรงเรียนสารพัดช่างชลบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษานະເຈິງເທຣາ วิทยาลัยเทคนิคระยอง วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี ทั้งนี้เป็นเพราะว่าห้องสมุดมีขนาดเล็กและสถานศึกษามีจำนวนนักศึกษามาก ห้องสมุดของบางสถานศึกษามีขนาดกว้างใหญ่มาก อย่างไรก็ตามห้องสมุดในสถานศึกษาต่าง ๆ ในภาคตะวันออกมีจำนวนที่นั่งไม่มากนัก และมีบรรณารักษ์ที่เรียนสำเร็จวิชาบรรณารักษศาสตร์น้อย จึงต้องใช้ครูที่เรียนจบสาขาอื่น ๆ มาทำหน้าที่ โรงอาหารเป็นสถานที่ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อบริการขายอาหารให้แก่ครูและนักเรียนในราคาไม่แพงและไม่ต้องออกไปหาซื้อกินภายนอกสถานศึกษา ซึ่งเป็นการประหยัดทั้งเงินทองและเวลา โรงอาหารที่ควรปรับปรุงอัตราพื้นที่ต่อคน คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี วิทยาลัยเทคนิคระยอง วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา วิทยาลัยเทคนิคระยอง วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี และวิทยาลัยเกษตรกรรมชลบุรี สำหรับห้องที่ทำงานบริการและสนับสนุนการศึกษา เช่น ห้องธุรการ ห้องทะเบียนและวัดผล ห้องแนะแนว ห้องพยาบาล ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสหกรณ์ เป็นต้น ต่างมีความสำคัญ สถานศึกษาได้จัดห้องเหล่านี้ครบเกือบทุกแห่ง ซึ่งมีขนาดประมาณห้องละ 24-60 ตารางเมตรเป็นส่วนใหญ่ โดยแบ่งห้องจำนวนหนึ่งจากจำนวนห้องเรียนทั่วไป

สถานศึกษาต่าง ๆ สังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้เปิดสอนสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เหมือนที่เปิดสอนในภูมิภาคอื่น และมีสาขาอื่นเพิ่มเติมได้แก่ ช่างจิ๊ก และการทำเครื่องมือ ช่างยนต์เครื่องกลดวกรเกษตร ช่างเขียนแบบเครื่องกล ช่างอุตสาหกรรมเบโตร์เคมีคอล ช่างศิลปหัตถกรรม เป็นต้น ซึ่งจัดได้ว่ามีครบทุกประเภทวิชา ซึ่งได้แก่ ช่างอุตสาหกรรม คหกรรม พณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม และเกษตรกรรม มีแนวโน้มที่จะเปิดสอนระดับ ปวท. ปวส. เพิ่มขึ้นจากที่ขณะผู้วิจัยไปสำรวจซึ่งเปิดสอนระดับ ปวช. เป็นส่วนใหญ่ การเรียนการสอนก็จัดเป็นระบบ เปิดมากขึ้นเพื่อให้นักศึกษาสามารถลงทะเบียนเรียนได้ทั้งภายในเวลาราชการและภายนอกเวลาราชการ สาขาวิชาที่จะเปิดสอนก็จะเปิดสอนสาขาวิชาที่ภูมิภาคนี้ต้องการ นักศึกษาของแต่ละสาขาวิชาในแต่ละชั้นมีประมาณ 15-60 คน ซึ่งจะสะดวกต่อการเรียนภาคปฏิบัติ ซึ่งจะแบ่งกลุ่มย่อยออกเป็นกลุ่มละประมาณ 15 คน แต่สาขาวิชาพณิชยกรรมและเกษตรกรรมแต่ละชั้นที่มีจำนวนมากกว่าช่างอุตสาหกรรม เพราะลักษณะวิชามีความแตกต่างกันและสามารถเรียนได้พร้อม ๆ กันเป็นจำนวนมากกว่าได้ วิทยาลัยเทคนิคควรจะเปิดสอนระดับ ปวส. ภายในเวลาราชการด้วย เพราะเปิดสอนระดับ ปวส. ภายนอกเวลาราชการแล้ว และจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ในแต่ละปีเป็นจำนวนมากจะไม่ต้องเดินทางไปศึกษาต่อที่อื่น จะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายได้และแก้ปัญหาที่พักสำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเดียวกับที่ตั้งของสถานศึกษา

อัตราครูต่อนักเรียนควรมีจำนวนที่เหมาะสม ไม่เกิน 1 ต่อ 15 เพราะการเรียนวิชาชีพครูต้องควบคุมดูแลนักศึกษาฝึกงานอย่างใกล้ชิด และต้องคอยให้คำแนะนำเมื่อนักศึกษามีปัญหา วิทยาลัยต่อไปนี้ควรเพิ่มจำนวนครูหรือลดจำนวนนักศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาระวังเทรา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี วิทยาลัยเกษตรกรรมชลบุรี แต่ควรเพิ่มจำนวนนักศึกษาให้สอดคล้องกับจำนวนครู ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคสัททีบ วิทยาลัยเทคนิคนครนายก โรงเรียนเทคนิคตราด วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี เป็นต้น ครูวิชาสามัญในสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความเพียงพอแล้ว ยกเว้น วิทยาลัยเกษตรกรรมปราจีนบุรี วิทยาลัยเทคนิคสัททีบ วิทยาลัยปราจีนบุรี ซึ่งมีจำนวนครูวิชาสามัญน้อย และครูวิชาสามัญส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ตรงกับความต้องการครูวิชาสามัญ ส่วนครูวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิคตราด วิทยาลัยเทคนิคระวังเทรา วิทยาลัยเทคนิคนครนายก ควรมีจำนวนเพิ่มขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับครูวิชาสามัญ และเพื่อผลประโยชน์

ของนักศึกษาที่จะได้รับการศึกษาจากครูที่เรียนวิชาชีพนั้น ๆ มาโดยตรง

การที่ครูมีระดับการศึกษาสูง ขึ้นยอมเป็นประโยชน์ต่อตัวครูและนักศึกษาด้วย สถานศึกษาที่ครูมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีน้อยกว่าระดับปริญญาตรี จึงควรให้การสนับสนุน ครูได้ลาศึกษาต่อในสาขาวิชาที่สอน ซึ่งได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี วิทยาลัยเทคนิคระยอง โรงเรียนเทคนิคตราด วิทยาลัยเทคนิคนครนายก วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ และโรงเรียนสารพิทักษ์บางชองบุรี ส่วนชั่วโมงสอนของครูก็ไม่ควรมากเกินไป หรือน้อยเกินไป แต่ครูในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษามีชั่วโมงสอนต่ำกว่า 15 คาบ ต่อสัปดาห์ประมาณร้อยละ 8 ซึ่งครูเหล่านี้คงทำหน้าที่อย่างอื่นควบคู่การสอน แสดงว่าครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนมากกว่า 15 คาบต่อสัปดาห์ สถานศึกษาทุกแห่งยังต้องการครูเพิ่มขึ้นตามอัตราครูต่อนักเรียน จำนวนชั่วโมงสอนที่สูง และสาขาวิชาที่มีครูน้อย

จำนวนรายการอุปกรณ์ เครื่องมือฝึกงานของสาขาวิชาต่าง ๆ ในแต่ละสถานศึกษาไม่ครบตามรายการอุปกรณ์ เครื่องมือของกรมอาชีวศึกษาอาจเป็นเพราะบัญชีรายการของกรมอาชีวศึกษาจัดไว้เพื่อความสมบูรณ์แบบตามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมจัดทำรายการอุปกรณ์ เครื่องมือสาขาวิชาต่าง ๆ โดยไม่ได้ผ่านการวิจัยความเหมาะสมจำนวนรายการอุปกรณ์เครื่องมือที่ควรจะมีจริง ๆ และจำนวนรายการอุปกรณ์เครื่องมือในสถานศึกษาต่าง ๆ สถานศึกษาหนึ่งจะมีอุปกรณ์เครื่องมือของสาขาหนึ่งมาก แต่อาจจะมีอุปกรณ์เครื่องมือของอีกสาขาน้อย แม้แต่ในสาขาเดียวกัน จำนวนรายการอุปกรณ์เครื่องมือ ในหมวดหมู่ย่อยก็ไม่เป็นไปตามสัดส่วนมากนักของสถานศึกษาเหล่านั้น สำหรับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สถานศึกษาที่มีจำนวนรายการจากมากไปหาน้อย ดังนี้ วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา วิทยาลัยเทคนิคนครนายก โรงเรียนเทคนิคตราด วิทยาลัยเทคนิคระยอง วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี ส่วนประเภทวิชาคหกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาศะเชิงเทรา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรีเปิดสอน 3 สาขาวิชา ย่อมมีจำนวนมากกว่าวิทยาลัยเทคนิคระยองและวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรีซึ่งเปิดสอนเพียง 1 สาขา ประเภทวิชาพาณิชยกรรมซึ่งมีเปิดสอนใน 6 สถานศึกษามีจำนวนใกล้เคียงกัน ประเภทวิชาเกษตรกรรมมีอุปกรณ์เครื่องมือมากกว่าครึ่งเล็กน้อย ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมมีอุปกรณ์เครื่องมือประมาณ 1 ใน 4 ของจำนวนรายการทั้งหมด ดังนั้นกรมอาชีวศึกษาจึงควรจัดอุปกรณ์เครื่องมือเพิ่มเติมให้สถานศึกษา ทั้งนี้เพราะว่า อุปกรณ์ เครื่องมือ

มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์ทางด้านวิชาชีพเป็นอย่างมาก การเรียนการสอนได้ปรับปรุงให้มีการเรียนภาคปฏิบัติมากขึ้น อุปกรณ์เครื่องมือที่มีอยู่ในสถานศึกษา เมื่อใช้ไปหลายปีจะล้าสมัยอุปกรณ์เครื่องมือที่ได้รับใหม่จะทันสมัยมากกว่า กรมอาชีวศึกษาควรสำรวจอุปกรณ์ที่มีอายุใช้งานมานานแล้วและส่วนที่ชำรุดหรือเสื่อมสมรรถภาพ

งานธุรการและงานบริการ ควรใช้คนที่มีพื้นความรู้ในงานนั้น ๆ คิดว่าจะใช้คนที่ไม่มีพื้นความรู้มาก่อน สถานศึกษาส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่ธุรการแล้ว แต่วิทยาลัยอาชีวศึกษาณะเชิง เทราและวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรีไม่มีเจ้าหน้าที่ธุรการ และได้ให้ครูประจำการทำหน้าที่นี้ จึงควรบรรจุอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ธุรการ เพื่อครูจะได้มีโอกาสสั่งสอนนักเรียนมากขึ้น คนงานภารโรงแต่ละแห่งมีแล้วแต่วิทยาลัยเกษตรกรรมมีมากกว่าที่อื่น เพราะต้องเพิ่มงานในหน้าที่คนสวน คนยาม คนขับรถ เพราะลักษณะงานของวิทยาลัยเกษตรกรรมต้องใช้คนกลุ่มนี้มาก และที่ตั้งของวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัดและมีพื้นที่กว้าง วิทยาลัยเกษตรกรรมได้จับบ้านพักเจ้าหน้าที่ คนงานไว้บริการมากกว่าสถานศึกษาอื่นที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองเป็นส่วนใหญ่

สิ่งบริการที่สถานศึกษาจัดบริการสำหรับนักศึกษา ครูอาจารย์ และบุคคลากรต่าง ๆ ได้แก่ ตำรา หนังสือทั่วไปซึ่งมีความจำเป็นที่สถานศึกษามีไว้บริการนักศึกษา เพราะการศึกษาปัจจุบันต้องการให้ผู้นับเรียนรู้จักศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง สถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนครั้งหนึ่ง มีจำนวนหนังสือเพียงพอ ส่วนที่ต้องจัดหาเพิ่มเติมให้มีอัตราหนังสือต่อคนเพียงพอได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี วิทยาลัยเทคนิคระยอง วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี โรงเรียนเทคนิคตราด วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี และโรงเรียนสารพัดช่างชลบุรี หนังสือที่เพิ่มขึ้นควรเป็นหนังสือวิชาชีพ โดยเฉพาะหนังสือที่ตรงกับความต้องการของสาขาวิชาชีพที่เปิดสอน ส่วนวารสาร วิชาการ นิตยสารทั่วไป และหนังสือพิมพ์ที่มีประจำในสถานศึกษาต่าง ๆ มีจำนวนสูงกว่าเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่ หนังสือเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษาได้ติดตามข่าวสาร วิทยาการใหม่ หรือเพื่อความบันเทิง การผ่อนคลายความตึงเครียด หรือเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สถานศึกษามักได้รับวารสารที่หน่วยงานต่าง ๆ ส่งมาให้เป็นประจำครั้งคราว นอกเหนือการจัดซื้อของสถานศึกษาเอง การบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ ในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ควรกระทำ โดยเฉพาะน้ำใช้ซึ่งโรงเรียนและวิทยาลัยทางด้านอาชีวศึกษาต้องการมาก เพื่อใช้ทำความสะอาด

หลังการฝึกภาคปฏิบัติซึ่งนอกเหนือจากสถานศึกษาทั่วไป ทางสถานศึกษาจึงบริการกอน้ำ
 แห้งคน้ำ ความจุต่าง ๆ รอบสถานศึกษา ส่วนน้ำดื่มที่บริการอยู่ในรูปตู้ทำน้ำเย็น ซึ่งจะ
 ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและนักศึกษาได้ดื่มน้ำที่สะอาด สถานศึกษาที่ไม่มีตู้ทำน้ำเย็นบริการ
 ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคนครนายก วิทยาลัยเทคนิคระยอง วิทยาลัยอาชีวศึกษาระเชิง-
 เทรา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี และวิทยาลัยเกษตรกรรมปราจีนบุรี สิ่งบริการที่ช่วย
 เสริมสร้างสุขภาพแก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี คือ การบริการอุปกรณ์การศึกษา ซึ่งใช้เงิน
 จากเงินบำรุงศึกษาของนักศึกษาจัดซื้อ สถานศึกษาทุกแห่งมีอุปกรณ์การศึกษาไว้บริการ
 นักศึกษาตามสภาพพื้นที่สนามกีฬาและการมีครูพลศึกษา

เงินที่ใช้จ่ายในแต่ละสถานศึกษาได้มาจาก เงินจากงบประมาณแผ่นดิน และ
 เงินนอกงบประมาณแผ่นดิน ในปีงบประมาณ 2524 สถานศึกษาซึ่งงบประมาณแต่ละ 3-11
 ล้านบาท ซึ่งใช้เป็นงบดำเนินการและงบลงทุน จำนวนเงินที่แตกต่างกันเป็นเพราะว่า
 งบดำเนินการขึ้นอยู่กับ เงินเดือนครู ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้สอย ตลอดจน
 สาขาวิชาที่เปิดสอนเป็นประการสำคัญ โรงเรียนที่มีจำนวนครูและนักเรียนมาก มีโอกาสใช้งบ
 งบดำเนินการมาก และวิทยาลัยเทคนิคจะใช้งบนี้มากที่สุด แม้ว่าอุปกรณ์เครื่องมือขนาด
 ใหญ่และมีราคาแพง กรมอาชีวศึกษาจัดซื้อให้ แต่ค่าใช้จ่ายในหมวดต่าง ๆ สูง ส่วน
 วิทยาลัยเกษตรกรรมและวิทยาลัยอาชีวศึกษาซึ่งงบดำเนินการไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วน
 งบลงทุนซึ่ง เป็นค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง สถานศึกษาที่มีการก่อสร้างอาคารใหม่
 หรือซื้อที่ดินต้องใช้งบนี้มาก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ใช้งบลงทุนปีงบประมาณ 2524 สูงได้แก่
 วิทยาลัยเทคนิคระเชิงเทรา วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี วิทยาลัยเกษตรกรรมปราจีนบุรี
 และวิทยาลัยเกษตรกรรมชลบุรี ซึ่งก่อสร้างอาคารใหม่ ส่วนเงินนอกงบประมาณแต่ละ
 สถานศึกษาได้รับและใช้จ่ายไปไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากเป็นเงินที่ได้รับจากเงิน
 บำรุงการศึกษาของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ได้มาจากเงินบริจาคและรายได้ของ
 สถานศึกษาอีกด้วย สำหรับเงินทุนการศึกษาที่ให้แก่นักศึกษาน่าจะมีในทุกสถานศึกษา เพื่อ
 ช่วยเหลือนักศึกษาที่ขาดแคลน

การสำเร็จการศึกษาและการออกกลางคันของนักศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ
 ส่วนที่จับตามกำหนดเวลามากที่สุดเป็นระดับ ปวส. นอกจากนี้ศึกษาระดับนี้จับข่าวว่า
 กำหนดและออกกลางคันน้อยที่สุด ซึ่งเป็นเพราะว่าผู้ที่เข้ามาเรียนระดับ ปวส. มีความ

ถนัดและไม่เปลี่ยนใจไปเรียนสาขาอื่น นอกจากมีปัญหอย่างอื่น แต่อย่างไรก็ตาม โดยเฉลี่ยมีผู้ออกกลางคันประมาณร้อยละ 20.57 ส่วนระดับ ปวช. มีผู้จบตามกำหนด เวลาน้อยกว่าระดับ ปวส. แต่มีผู้จบช้ากว่ากำหนดและออกกลางคันมากกว่าระดับ ปวส. ทั้งนี้เพราะผู้เข้ามาเรียนไม่รู้จักความถนัดที่แท้จริงของตนเองมาก่อน จึงควรทดสอบความ ถนัดทางวิชาชีพก่อน และส่วนที่ออกกลางคันประมาณร้อยละ 20.62 ส่วนหนึ่งเป็น เพราะผลการเรียนต่ำ นักศึกษาไม่ชอบเรียนสาขาวิชานั้นบางคนสอบเทียบ ม.ศ. 5 ได้แล้วออกไปศึกษาต่อที่อื่น หรือบางคนมีปัญหาทางบ้านครอบครัว ปัญหาส่วนตัว อย่างไรก็ตามผู้ที่จบช้าจะช้าออกไปเพียง 1-2 ภาคการศึกษา ส่วนหลักสูตรระยะสั้น มีผู้จบตามกำหนดเวลาหรือสอบได้น้อยกว่าระดับอื่น และมีจำนวนผู้สอบตกใกล้เคียงกับ จำนวนผู้จบช้ากว่ากำหนดเวลาของระดับ ปวช. ปวส. แต่มีผู้ออกกลางคันมากที่สุด สาเหตุที่ออกกลางคันมากที่สุดอาจเป็นเพราะว่า ผู้เข้ามาเรียนซึ่งเป็นผู้มีอาชีพมาก่อน ไม่สามารถปลื้มใจมาเรียนได้ หรือไม่ได้ตั้งใจเรียนจริงจัง เพราะเป็นหลักสูตรซึ่งไม่ สามารถนำผลการเรียนไปศึกษาต่อในระดับอื่น ถ้าโรงเรียนสารพัดช่างมีความพร้อม ควรปรับหลักสูตรให้สอนเทียบเท่าระดับ ปวช. ซึ่งจะเป็นเหตุจูงใจให้ผู้เข้ามาเรียน อีกรวม และสามารถออกไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อได้ด้วย และเปิดโอกาสให้ผู้ สอบตกได้มีโอกาสสอบแก้ตัวเพื่อลดความสูญเสียเปล่า, เนื่องจากการสอบตกเฉพาะผู้ที่มี ความสนใจและตั้งใจเรียน กรมอาชีวศึกษาควรหามาตรการที่จะลดปัญหาการออกกลาง คันซึ่งมีจำนวนประมาณร้อยละ 20

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับสร้างเกณฑ์มาตรฐานด้านต่าง ๆ ที่ใช้ กับสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา
2. กรมอาชีวศึกษาควรที่จะเพิ่มจำนวนครู อุปกรณ์เครื่องมือฝึกงาน อาคารเรียน สถานที่ฝึกงาน ให้แต่ละสถานศึกษามีอัตราใกล้เคียงกัน
3. กรมอาชีวศึกษา ควรหามาตรการแก้ปัญหาให้นักศึกษาออกกลางคัน เพื่อลด ความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา